2.2.2. Стратегічна оборонна ініціатива

У березні 1983 року президент Рейган представив Стратегічну оборонну ініціативу (СОІ) – оборонний проект, який мав використовувати наземні та космічні системи для захисту Сполучених Штатів від ураження стратегічними ядерними балістичними ракетами. Рейган уважав, що цей захисний щит зробить ядерну війну неможливою. Але противники, які не вірили, що ця технологія може спрацювати, охрестили СОІ "Зоряними війнами" і стверджували, що технологічна задача була недосяжною. Радянський Союз був занепокоєний можливими наслідками СОІ; його очільник Юрій Андропов сказав, що вона поставить "увесь світ під загрозу". З цих причин, Девід Герген, колишній помічник президента Рейгана, вважає, що в ретроспективі СОІ прискорила закінчення Холодної війни.

Вашингтон Таймс і СОІ

Доктор Мун розумів справжню природу комунізму й Радянського Союзу краще, ніж будь-хто інший. Більше того, він наскрізь бачив радянську стратегію всесвітньої комунізації. Він зазначав, що "комуністична ідеологія дозволяє її прихильникам зробити будь-який учинок, навіть якщо він призведе до втрати людського життя. Навіть якщо це означатиме повне знищення Сполучених Штатів або принесення в жертву половини людства, комуністична ідеологія здатна на такі речі. Комуністи не коливатимуться, якщо на меті стоятиме всесвітня комунізація. Така реальність повністю узгоджується зі стратегією поширення комунізму, яку обстоював В. І. Ленін: «Мета виправдовує засоби». Якщо Радянський Союз побачить хоч якийсь шанс на перемогу в ядерній війні, він буде працювати, щоб виробити у два або три рази більше ядерної зброї, ніж Сполучені Штати, навіть якщо для цього він

буде змушений пожертвувати всією своєю внутрішньою економікою. Не може бути жодних сумнівів, що він здійснить випереджувальний удар, якщо з'явиться така можливість. Результатом буде війна, яка зруйнує всю планету. Нинішня стримувальна політика Сполучених Штатах приписує завдати ядерного удару у відповідь у разі превентивного удару СРСР. Така політика приречена на провал", - попереджав доктор Мун. - "Ви [США] повинні розробити нову стратегію, яка захистить вас від радянських МБР [міжконтинентальних балістичних ракет], не даючи їм можливості дістатися американської землі. Інакше, не тільки Сполучені Штати, але й увесь вільний світ буде знищений".

Приблизно в цей час, ніби в підтримку того, про що говорив доктор Мун, у США почали з'являтися поштовхи до нової стратегічної концепції. Генерал-лейтенант Даніель О. Грем, колишній заступник директора ЦРУ, назвав цю концепцію «Висока межа». Висока межа передбачала багатоступеневу загорожу, яка перетинатиме висотний простір між СРСР і США, з використанням супутників, оснащених комп'ютерами та високими технологіями. Відповідно до цієї ідеї, 432 супутники, відправлені в космос, утворять мережу і будуть виявляти ядерні ракети, запущені Радянським Союзом. Після виявлення ці ракети будуть знищуватися з супутників легкими штурмовими ракетами. Будь-які ядерні ракети, які подолали цей перший рівень захисту, будуть знищуватися в космосі космічними лазерами. Нарешті, будь-які ракети, яким удалося пройти другий рівень захисту, при вході в атмосферу будуть знищені штурмовими ракетами й лазерами наземного базування. Іншими словами, всі ракети, запущені з Радянського Союзу, були б виявлені й знищені ще до потрапляння на територію США. Така концепція є дуже ретельною оборонною стратегією.

Раніше суть стратегії США в разі ядерного конфлікту з Радянським Союзом була відома як ВГЗ (взаємне гарантоване знищення). Ця стратегія була розроблена, щоб відвернути можливість ядерної війни, використовуючи заходи у відповідь: якщо одна сторона атакує, інша – завдає удар у відповідь. Простіше кажучи, якщо СРСР нападе першим, США, безумовно, діятиме взаємно.

Оскільки пропозиція Висока межа була дуже революційною, опозиція до неї також була потужною й інтенсивною. Якби ця ініціатива була успішно впроваджена, жодна з ядерних ракет Радянського Союзу, скільки б їх не створили, не змогла б уразити материкову частину США. Отже, весь його арсенал став би купою непотребу, і що більш важливо, радянська стратегія всесвітньої комунізації заглухла б немов човен, який сів на мілину. Щоб уникнути цього, радянський КДБ використав усі можливі засоби, аби активізувати рух, який зміг би заблокувати ініціативу Висока межа.

Тоді доктор Мун прийняв рішення. "Я створив Вашингтон Таймс саме для такої нагоди", - сказав він. - "Настав час для Вашингтон Таймс узятися за справу". "Ця боротьба буде мати історичний характер", - додав він. - "Цей бій вирішить, житиме чи помре людство в цьому столітті. Не втрачайте шанс, який дав нам Бог".

Він доручив доктору Паку, як президенту корпорації Вашингтон Таймс, взяти ініціативу на себе. Таймс почав безпосередньо атакувати КДБ і ліберальні американські ЗМІ, детально викриваючи радянські махінації. Кампанія у ЗМІ, зрештою, принесла свої плоди, сформувавши нову національну думку, що СОІ може врятувати Америку. Президент Рейган скористався цією хвилею громадської думки. У національному телевізійному зверненні до народу 23 березня 1983 року Рейган оголосив про свій намір офіційно зробити концепцію Високої межі основою оборонної політики США, назвавши її Стратегічною оборонною ініціативою. Ця заява ознаменувала значні зміни в ядерній стратегії США, а саме: перехід від зосередження на загрозі ВГЗ до мирного стратегічного підходу з акцентом на оборону. Наголошуючи на тому, що СОІ є суто оборонною стратегією, він запропонував Радянському Союзу наслідувати цей приклад і також розробити схожу оборонну ініціативу. З цієї точки зору, його промова була дуже етичною і високоморальною заявою. Хоча опозиція часто висміювала Рейгана як "прибічника військової експансії", факт залишається фактом, що етичні й моральні переконання проходили червоною ниткою через його висловлювання.

Радянський Союз побудував такий потужний ядерний арсенал до кінця 1970-х років, що це, безсумнівно, послужило чинником, який змусив США прийняти радянський захват Афганістану в 1979 році та обмежити американську реакцію до стриманих, символічних виразів несхвалення, зокрема організацію західного бойкоту Олімпіади 1980 року в Москві. Вклавши чимало часу й зусиль у нарощування свого військового потенціалу в 1960-х і 70-х роках, Радянський Союз отримав беззаперечну перевагу над США в плані ядерної вогневої моці. Проте, у 1980-х роках радянська економіка почала демонструвати ознаки виснаження, і великі військові витрати були б неможливі. Крім того, боротьба з афганськими партизанами призвела до великих людських і фінансових утрат, і підтримка країн-сателітів у комуністичній імперії стала для нього важким тягарем. Обидва чинники справили серйозний вплив на радянську економіку.

У той час СРСР не вистачало економічної гнучкості, щоб кинути виклик програмі СОІ й долучитися до гонки космічного озброєння, до того ж він програвав за рівнем технологічних розробок. У певному сенсі можна сказати, що падіння Радянського Союзу почалося в день оприлюднення Рейганом програми СОІ. У березні 1985 року Генеральний секретар Михайло Горбачов розпорядився зробити розширений аналіз, щоб визначити, чи можливо було висунути СОІ контрстратегію. Було вже ясно, що якщо його країна сліпо кинеться в гонку озброєнь, змагаючись із СОІ, і без того вже крихка економіка буде повністю зруйнована. Горбачову не залишалося вибору, окрім як змінити радянську стратегію із всесвітньої комунізації на співіснування з США. Результатом була гласність і перебудова, а також нова військова політика, спрямована на роззброєння.

Коли настав кінець радянської імперії, у лютому 1993 року Олександр Безсмертних, колишній заступник міністра закордонних справ за часів Горбачова, відвідав Сполучені Штати на запрошення Прінстонського університету. Під час міжнародного симпозіуму на тему «Кінець Холодної війни» він однозначно заявив, що «СОІ змусила Радянський Союз відмовитися від військової експансії".

У своїх мемуарах Рейган визнав, що без підтримки Вашингтон Таймс, програма СОІ ніколи не побачила б денного світла. 1 листопада 1983 року Вашингтон Таймс зайняла активну позицію, надрукувавши повноколірну статтю про систему протиракетної оборони космічного базування, яку запропонувала адміністрація Рейгана. У статті містився дуже схвальний відгук про цю ініціативу і про одного з ключових прихильників проекту, генерал-лейтенанта Даніеля О. Грема. [11] У своїй редакційній політиці Таймс послідовно й наполегливо виступала за розвиток системи. [12] Справді, коли президент Рейган оприлюднив план щодо СОІ в телезверненні від 23 березня 1983 року, Таймс висловила думку, що це звернення було "можливо найкращим виступом президента Рейгана". Передовиця від 23 березня підтвердила, що ідея космічного щита "привертала наш інтерес і мала підтримку протягом декількох місяців". Вона також назвала СОІ потенційним важелем на майбутніх переговорах про обмеження озброєнь із Радянським Союзом. [13]

Такий активний публічний захист відрізнявся від позиції Нью-Йорк Таймс, яка рішуче закликала до стримування розвитку СОІ. [14] Ведучи дискусію, Нью-Йорк Таймс очорняла як саму програму, так і позицію Рейгана щодо її розвитку й розгортання, використовуючи таку термінологію, як "план, побудований на піску; проекції фантазії в політику", "наукова фантастика", "небезпечна примха", і зробила висновок, що в слухачів склалося враженням, ніби СОІ – це "необачна пригода, яка спричинить руйнівну гонку наступальних і оборонних озброєнь".
[15]

Незалежно від результатів внутрішньої дискусії щодо ефективності СОІ, факт залишається фактом, що непохитна відданість президента Рейгана цій програмі (і підтримка його позиції такими виданнями, як Вашингтон Таймс) зіграла ключову роль у тому, щоб змусити Радянський Союз відмовитися від перспективи досягнути ядерної переваги чи скласти хоча б противагу по відношенню до США. [16] Саме ця зміна позиції з боку Радянського Союзу більше, ніж будь-що інше,

привела до закінчення Холодної війни.

Revision #1
Created 2022-09-30 08:03:29 UTC by andres
Updated 2022-09-30 08:03:42 UTC by andres